

9 - ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΧΩΡΩΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

(ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-10-06-07-00)

Νομοθεσία

v. 4819/2021 (ΦΕΚ Α' 129/23.7.2021, δ.σφ. ΦΕΚ Α' 171/25.9.2021) «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων - Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/851 και 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, πλαίσιο οργάνωσης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, χωροταξικές - πολεοδομικές, ενεργειακές και συναφείς επείγουσες ρυθμίσεις», άρθρα 3 παρ. 2β', 41, 50 παρ. 4
v. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», άρθρο 75 παρ. Ιβ' περ. 4, 26 (αρμοδιότητα Δήμων για καθαριότητα κοινοχρήστων χώρων, αποκομιδή αποβλήτων και μέριμνα για την εκπλήρωση της υποχρέωσης καθαρισμού οικοπέδων)
v. 4662/2020 (ΦΕΚ Α' 27/7.2.2020) «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις», άρθρο 53B (Καθαρισμοί και διάνοιξη αντιπυρικών ζωνών εντός ζωνών δουλείας γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας και από τον ΔΕΔΔΗΕ)
ΥΑ 367126/22.11.2022 (ΦΕΚ Β' 6366/15.12.2022) «Έγκριση εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ) με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες» και συγκεκριμένα οι ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-10-06-07-00 «Καθαρισμός χώρων πρασίνου», ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-02-01-01-00 «Καθαρισμός, εκχέρσωση και κατεδαφίσεις στη ζώνη εκτέλεσης εργασιών» και ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-08-01-02-00 «Καθαρισμός και εκβάθυνση κοίτης ποταμών, ρεμάτων και τάφρων»
ΥΑ 21837 οικ. Φ.700.20/2024/23.4.2024 (ΦΕΚ Β' 2695/9.5.2024) «Έγκριση της υπ' αρ. 20/2024 Πυροσβεστικής Διάταξης "Καθορισμός προληπτικών μέτρων πυροπροστασίας οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων που βρίσκονται σε περιοχές εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, εντός ορίων οικισμών χωρίς εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, σε εκτάσεις που βρίσκονται εντός ακτίνας 100 μ. από τα όρια των ανωτέρω περιοχών, καθώς και σε εκτός σχεδίου γήπεδα με κτίσμα"»
ΥΑ 21545 οικ. Φ.700.9/19.4.2024 (ΦΕΚ Β' 2387/22.4.2024) «Έγκριση της υπ' αρ. 9/2024 Πυροσβεστικής Διάταξης "Καθορισμός μέτρων και μέσων για την πρόληψη και αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιών σε δάση, δασικές, χορτολιβαδικές και αγροτικές εκτάσεις, πάρκα και άλση πόλεων και οικιστικών περιοχών, περιοχές με ειδικό καθεστώς προστασίας, λοιπούς χώρους που βρίσκονται πλησίον των εκτάσεων αυτών καθώς και σε οικοπεδικούς χώρους"»

ΚΥΑ 36259/2010 (ΦΕΚ Β' 1312/24.8.2010) «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ).
ΥΑ ΥΠ 1226/12.5.2025 (ΦΕΚ Β' 2333/13.5.2025) «Παράταση της καταληκτικής ημερομηνίας υποχρέωσης καθαρισμού οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων»
ΚΥΑ οικ. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/55904/2019/19.5.2023 (ΦΕΚ Β' 3475/24.5.2023) «Κανονισμός Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων»
Εγκύκλιος Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/28909/848/15.3.2024 (ΑΔΑ: ΡΛ2Π4653Π8-ΚΣΡ) Εφαρμογή του Κανονισμού Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός και πλησίον δασικών εκτάσεων»
Εγκύκλιος ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/42966/1311/19.4.2024 (ΑΔΑ: ΡΦΛΡ4653Π8-MTB) «Εφαρμογή του Κανονισμού Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων»
Εγκύκλιος Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/61247/2789/26.6.2020 (ΑΔΑ: ΩΖ3Π4653Π8-2789) «Επικαιροποίηση των Τεχνικών Προδιαγραφών κατάρτισης μελετών Σχεδίων Αντιπυρικής Προστασίας και καθορισμός του τρόπου υπολογισμού του κόστους σύνταξης αυτών»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Γενικά	4.5 Φυτικά απόβλητα
2. Χρόνος και μέσα καθαρισμού	5. Καθαρισμοί για λόγους πυροπροστασίας
3. Καθαρισμοί στον περιβάλλοντα χώρο πρασίνου	5.1 Προληπτικοί καθαρισμοί εντός σχεδίων πόλεων
4. Καθαρισμοί κοίτης ρεμάτων - ποταμών	5.2 Προληπτική πυροπροστασία σε δάση και εκτάσεις επί των οποίων εφαρμόζεται η Δασική νομοθεσία
4.1 Αντικείμενο, είδη και μέσα εργασιών	5.3 Προδιαγραφές καθαρισμών σε χώρους διεπόμενους από τη δασική νομοθεσία
4.2 Προστασία περιβάλλοντος και τοπίου	5.4 Προϊόντα καθαρισμών
4.3 Απομάκρυνση κορμών δέντρων και ξύλων	
4.4 Καθαρισμός παρόχθιας βλάστησης - Προστασία δέντρων	

1. Γενικά

Η ΕΤΕΠ 112 ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-10-06-07-00 «Καθαρισμός χώρων πρασίνου» (ΥΑ 367126/22.11.2022, ΦΕΚ Β' 6366/15.12.2022) σκοπό έχει τον καθορισμό των απαιτήσεων για την εκτέλεση εργασιών **καθαρισμού χώρων πρασίνου και του περιβάλλοντος χώρου τους** από φυτικά υπολείμματα και μη επικίνδυνα στερεά απόβλητα, με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας και την αισθητική αναβάθμισή τους. Ειδικά για καθαρισμούς και εκχέρσωση σε ζώνη εκτέλεσης εργασιών ρυθμίζει η ΕΤΕΠ 6 ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-02-01-01-00 (βλ. ΥΑ 367126/22.11.2022, ΦΕΚ Β' 6366/15.12.2022).

2. Χρόνος και μέσα καθαρισμού

Η **συχνότητα του καθαρισμού** καθορίζεται από την αρμόδια αρχή στο πλαίσιο του προγράμματος συντήρησης του πρασίνου, ωστόσο σε χώρους με έντονη κυκλοφορία (π.χ. νησίδες) ή χρήση ενδεχομένως να απαιτείται καθημερινή φροντίδα ακόμα και δύο φορές ημερησίως. Παρομοίως, ο χρόνος επανάληψης του καθαρισμού εξαρτάται από τον ρυθμό συγκέντρωσης των απορριμμάτων στον χώρο. Ο συνήθης μέσος όρος ανάγκης καθαρισμού σε ένα πάρκο πόλης κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, για υψηλή και χαμηλή βλάστηση, έχει προσδιοριστεί σε μισή ώρα εργασίας ανειδίκευτου εργάτη ανά ημέρα και στρέμμα καθαριζόμενης επιφάνειας. Εργασίες καθαρισμού θα πρέπει να αποφεύγονται σε περίπτωση που επικρατούν ισχυροί άνεμοι, έντονες βροχοπτώσεις και ακραία καιρικά φαινόμενα. Για την ασφάλεια των εργαζομένων δεν πρέπει να διενεργούνται εργασίες καθαρισμού με τα χέρια όταν επικρατεί παγετός ή φυσάει δυνατός άνεμος.

Κατά τις εργασίες καθαρισμού χώρων πρασίνου χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα **μέσα**: Μηχανικά σάρωθρα, ανυψωτικά μηχανήματα, κύλινδροι και βούρτσες καθαρισμού, απορροφητήρες, φυσητήρες, τσουγκράνες - συρμάτινες σκούπες και σακούλες σκουπιδιών. Ειδικά σε χώρους φυτών ο καθαρισμός γίνεται με τα χέρια ή με απορροφητικό μηχάνημα. Ο καθαρισμός χώρων χλοοτάπητα γίνεται επίσης με τα χέρια και σε μεγαλύτερες επιφάνειες με χρήση φυσητήρα.

3. Καθαρισμοί στον περιβάλλοντα χώρο πρασίνου

Ο **περιβάλλον χώρος πρασίνου**, ήτοι πεζοδρόμια, μονοπάτια, διάδρομοι και δρόμοι γύρω από χώρους πρασίνου, καθαρίζεται κυρίως με μηχανικό σάρωθρο ή με τα χέρια ή με φυσητήρες ή με απορροφητικό μηχάνημα εφόσον πρόκειται για μικρότερες επιφάνειες. Ειδικά οι χώροι των φυτών εδαφοκάλυψης (π.χ. μεσημβριανθέμου κ.ά.) λόγω της πυκνής διακλάδωσης των βλαστών τους, συγκεντρώνουν μεγάλες ποσότητες απορριμμάτων και συνεπώς χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας. Ο καθαρισμός τους γίνεται μόνο με τα χέρια και τα σκουπίδια συγκεντρώνονται σε μεγάλες πλαστικές σακούλες και απομακρύνονται. Ο καθαρισμός των στύλων φωτισμού, φωτοσήμανσης, ηλεκτροδότησης ή ακόμα και τοίχων πολυκατοικιών από επικολλημένα διαφημιστικά υλικά, συνήθως από χαρτί, γίνεται με τα χέρια, με τη χρήση τηλεσκοπικών κοπτικών εργαλείων και ενίοτε ανυψωτικών μηχανημάτων. Αν πρόκειται για μεγάλες επιφάνειες από σκυρόδεμα ή τοιχοδομή ο καθαρισμός δύναται να συντελείται με υδροβολή μέσης πίεσης και απόξεση δια χείρως.

4. Καθαρισμοί κοίτης ρεμάτων - ποταμών

4.1 Αντικείμενο, είδη και μέσα εργασιών

Με την ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-08-01-02-00, όπως έχει θεσπισθεί με την ΥΑ 367126/22.11.2022 (ΦΕΚ Β' 6366/15.12.2022) «Έγκριση εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες»,

καθορίστηκαν οι προδιαγραφές για εργασίες καθαρισμού ή/και εκβάθυνσης και διαπλάτυνσης, μεταξύ άλλων, της κοίτης ρεμάτων και ποταμών με πλάτος στέψης μεγαλύτερο των 5 μ. και διάθεσης των προϊόντων τους. Στα έργα αυτά περιλαμβάνονται όλες οι εργασίες συντήρησης (όσον αφορά τη διαχείριση των φερτών υλών), οι εργασίες καθαρισμού από **κορμούς δέντρων**, υπεβλάστηση (**παρόχθια βλάστηση, υδροχαρή φυτά**) και άλλα απορρίμματα που παρεμποδίζουν τη ροή ή αλλοιώνουν τις συνθήκες στερεοπαροχής καθώς και οι εργασίες καθαρισμού ή/και εκσκαφών που απαιτούνται για την εφαρμογή έργων προστασίας ή βελτίωσης των υδραυλικών χαρακτηριστικών της διατομής.

Οι εργασίες αυτές διαχωρίζονται στις παρακάτω κατηγορίες: α) Εργασίες καθαρισμού διατομής από **κορμούς δέντρων, ξύλων** και λοιπών απορριμμάτων, β) εργασίες καθαρισμού για έργα μικρής κλίμακας και κυρίως τοπικές επεμβάσεις, γ) εργασίες καθαρισμού και ελέγχου της **παρόχθιας βλάστησης**, και δ) εργασίες συντήρησης ή/και διευθέτησης. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται και η απομάκρυνση ιζημάτων και φερτών υλών από φυσικές κοπές ή ανάντη έργων συγκράτησης φερτών (αναβαθμών κ.λπ.), η εκβάθυνση κοίτης και η διεύρυνση ή τροποποίηση της υδραυλικής διατομής.

4.2 Προστασία περιβάλλοντος και τοπίου

Οι ως άνω εργασίες περιορίζονται αυστηρά στις αναφερόμενες στη μελέτη ζώνες, ώστε να αποφευχθεί η **επιβάρυνση του περιβάλλοντος** πέραν της απολύτως απαραίτητης ή η δημιουργία προβλημάτων ροής, στερεομεταφοράς και μεταφοράς αιωρημάτων. Οι εργασίες μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, **εκχέρσωση ή και εκρίζωση δέντρων** της περιοχής κατάληψης των έργων και εκτέλεση εργασιών **καθαρισμού διατομής και παρόχθιας βλάστησης**, εκβάθυνσης ή/και διαπλάτυνσης της διατομής του υδρορεύματος και απομάκρυνση και κατάλληλη διάθεση όλων των ακατάλληλων υλικών καθαρισμού ή εκσκαφών.

Εάν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών ο Ανάδοχος επισημάνει την ύπαρξη ρύπων στην περιοχή εκτέλεσής τους, που δεν είχαν ληφθεί υπόψη κατά την εκπόνηση της μελέτης ή παρουσιάστηκαν εκ των υστέρων, οφείλει να ενημερώσει την αρμόδια αρχή προκειμένου να προβεί στις απαιτούμενες κατά περίπτωση ενέργειες. Κάθε καθαρισμός ή εκσκαφή που γίνεται για την εξασφάλιση πρόσβασης σε χώρους όπου πρόκειται να εκτελεστούν οι απαραίτητες εργασίες ή για τη διαχείριση των αποβλήτων ή για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, πρέπει να περιορίζονται στα εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή όρια.

Αναλόγως των συνθηκών που επικρατούν και του μεγέθους των επεμβάσεων, οι εργασίες καθαρισμού και εκχέρσωσης μπορούν να εκτελούνται είτε με ελαφρύ χειροκίνητο εξοπλισμό (αλυσσοπρίονα, τροχούς, χειροκίνητο ανυψωτικό εξοπλισμό κ.λπ.) είτε με βαρύ εξοπλισμό (εκσκαφείς, προωθητές και λοιπά μηχανήματα με κατάλληλα για τις συγκεκριμένες εργασίες παρελκούμενα).

Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται στην επιλογή του κατάλληλου εξοπλισμού και των μηχανημάτων αναλόγως του είδους των προς εκτέλεση εργασιών και

της **τοπιογραφίας της περιοχής**, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις επί του **φυσικού περιβάλλοντος** κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών.

Λαμβανομένου δε υπόψη ότι στο σύνολο των υπό εξέταση προδιαγραφών που αφορούν καθαρισμούς χώρων αστικού πρασίνου και καθαρισμούς και εκβάθυνση κοίτης και πρηνών ρεμάτων και ποταμών γίνεται λόγος και παραπομπή στην **«εγκεκριμένη περιβαλλοντική μελέτη»** και στους **«περιβαλλοντικούς όρους»** του έργου, καθίσταται σαφές ότι όλων των εργασιών που περιγράφονται στις εν λόγω προδιαγραφές προηγείται υποχρεωτικά η νόμιμη **αδειοδοτική διαδικασία** για έργα, δραστηριότητες, προγράμματα και σχέδια που προβλέπει η κείμενη **περιβαλλοντική νομοθεσία** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εθνική νομοθεσία που έχει τεθεί προς ενσωμάτωσή της στην ελληνική έννομη τάξη.

Πριν την κατάληψη της ζώνης εκτέλεσης των εργασιών γίνεται αναγνώριση του εδάφους και καταγράφονται, μεταξύ άλλων, τα δέντρα που πρέπει απαραίτητως να κοπούν για την εκτέλεση των εργασιών καθώς και **τα δέντρα**, τα οποία πρέπει **να προστατευτούν** σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και στη σχετική **περιβαλλοντική μελέτη**. Ανάλογα με την **πανίδα** της περιοχής και όταν δεν κρίνεται απολύτως απαραίτητο για τις ανάγκες εκτέλεσης του έργου, επισημαίνονται και διατηρούνται τυχόν κοιλότητες **του εδάφους ή κορμοί δέντρων** για τη μείωση της όχλησης της άγριας πανίδας.

Πριν την έναρξη εκτέλεσης των εργασιών γίνεται οριοθέτηση των περιοχών κατάληψης των έργων και των περιοχών πρόσβασης και δημιουργίας χώρων εργασίας. Οι εργασίες κατά το δυνατόν πραγματοποιούνται μόνο από τη μία πλευρά του υδατορεύματος, εκτός αν η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος επιτρέπει να εκτελούνται και στις δύο όχθες. Για την **ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον** της περιοχής, οι ζώνες ανάπτυξης των εργοταξίων περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό. Μόνο δε μετά από την εκτέλεση όλων των ως άνω εργασιών και την έγκριση από την αρμόδια αρχή των επί τόπου χαράξεων, επιτρέπεται να ξεκινήσει η εκτέλεση των εργασιών σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής του έργου.

4.3 Απομάκρυνση κορμών δέντρων και ξύλων

Οι κορμοί και τα ξύλα που βρίσκονται εντός της διατομής κόβονται, μετακινούνται και μεταφέρονται για αποθήκευση ή απόθεση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη μελέτη, η δε απόθεση των κορμών γίνεται εκτός πλημμυρικής κοίτης ή τυχόν υφισταμένων υδροτόπων με κατάλληλη τοποθέτηση κατά στοίβες και πρόσδεση σε ασφαλείς περιοχές, με την ελάχιστη όχληση στην υπάρχουσα βλάστηση. Απομονωμένοι ή μεμονωμένοι κορμοί σφηνωμένοι ή ριζωμένοι στο υδατόρευμα, εφόσον δεν δημιουργούν εμπόδιο στη ροή, δεν απαιτείται να απομακρύνονται, εκτός αν συνδυάζονται ή βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με άλλα εμπόδια εντός της διατομής του υδατορεύματος.

Δέντρα που έχουν υποστεί τραυματισμούς ή κλίνουν επικίνδυνα προς το υδατόρευμα απομακρύνονται, αν υπάρχει κίνδυνος με την πτώση τους να

δημιουργήσουν πρόσθετο εμπόδιο στη ροή. Οι εναπομένοντες κορμοί και το ριζικό σύστημα δεν πρέπει να αφαιρούνται, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη μελέτη, η δε εργασία ολοκληρώνεται με την απομάκρυνση όλων των κορμών, ξύλων ή άλλων απορριμμάτων, τα οποία δημιουργούν εμπόδιο στη ροή.

4.4 Καθαρισμός παρόχθιας βλάστησης - Προστασία δέντρων

Στις εργασίες περιλαμβάνεται και η εκθάμνωση, κοπή και εκρίζωση δέντρων οποιασδήποτε περιμέτρου και η απομάκρυνσή τους σύμφωνα με τη σχετική μελέτη. Για την προστασία των δέντρων που πρέπει να διασωθούν, γίνεται κατάλληλη σήμανση και τοποθέτηση φράκτη γύρω από τις συστάδες ή τα μεμονωμένα δέντρα, ώστε να προλαμβάνεται η πρόκληση βλαβών από προσέγγιση του μηχανικού εξοπλισμού. Στην περιφραγμένη περιοχή γύρω από τα προστατευόμενα δέντρα δεν επιτρέπεται να αποκόπτονται ρίζες δέντρων, να αποθηκεύονται ή να στοιβάζονται υλικά κατασκευής, υλικά εκσκαφής, εξοπλισμός εργοταξίου και κάθε είδους ακατάλληλα προϊόντα, τα οποία είναι δυνατόν να προκαλέσουν βλάβες στο ριζικό τους σύστημα.

Η κοπή δέντρων και θάμνων γίνεται κατά το δυνατόν πλησιέστερα στο έδαφος, αναλόγως και του αναγλύφου του. Σε περίπτωση που εκτελείται μόνο εκχέρσωση και δεν απαιτείται εκρίζωση, λαμβάνονται μέτρα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη μελέτη για την αποφυγή της επαναβλάστησης του εναπομένου τμήματος των δέντρων (π.χ. επικάλυψη με μη βιοαποδομούμενα υλικά). Τα απόβλητα κοπής της ξυλώδους βλάστησης τα οποία δεν θα χρησιμοποιηθούν, πρέπει να απομακρύνονται και να προωθούνται για διαχείριση σε κατάλληλες υποδομές σύμφωνα με τα προδιαγραφόμενα στη μελέτη και στο κεφ. 4 της ως άνω ΕΛΟΤ. Για την εκτέλεση εργασιών και τη δημιουργία χώρων ασφαλούς εργασίας, γίνεται εκχέρσωση της περιοχής που οριοθετήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ανωτέρω, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στους περιβαλλοντικούς όρους ή στα λοιπά συμβατικά τεύχη του έργου.

4.5 Φυτικά απόβλητα

Τα προκύπτοντα ιλυώδη υλικά και τα πάσης φύσεως φυτικά απόβλητα προτού φορτωθούν για την οριστική τους απόθεση σύμφωνα με τα συμβατικά τεύχη του έργου, πρέπει να αφήνονται να στραγγίσουν επαρκώς για την αποφυγή ρύπανσης του οδικού δικτύου που χρησιμοποιείται από τα φορτηγά ανατρεπόμενα οχήματα. Για τη διαχείριση των φυτικών αποβλήτων διερευνάται η δυνατότητα αξιοποίησής τους, εφόσον υπάρχει σχετική δυνατότητα, ιδίως σε μονάδα επεξεργασίας βιοαποβλήτων που εξυπηρετεί τον οικείο δήμο. Σε κάθε περίπτωση **απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη διάθεση** των αποβλήτων αυτών **σε παρακείμενες θέσεις** και επιβάλλεται να τηρούνται επακριβώς τα καθοριζόμενα στους **περιβαλλοντικούς όρους του έργου**. Επισημαίνονται επίσης οι προβλέψεις του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ 2020-2030) για την ορθολογική και σύμφωνη με τις ευρωπαϊκές οδηγίες διαχείριση των αποβλήτων, στο πλαίσιο των στόχων για την Κυκλική Οικονομία.

5. Καθαρισμοί για λόγους πυροπροστασίας

5.1 Προληπτικοί καθαρισμοί εντός σχεδίων πόλεων

Με την ΥΑ 21837 οικ. Φ.700.20/2024/23.4.2024 (ΦΕΚ Β' 2695/9.5.2024) εγκρίθηκε η υπ' αρ. 20/2024 Πυροσβεστική Διάταξη για τον καθορισμό προληπτικών μέτρων πυροπροστασίας οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, εντός ορίων οικισμών χωρίς εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, σε εκτάσεις εντός ακτίνας 100 μ. από τα όρια των ανωτέρω περιοχών και σε εκτός σχεδίου γήπεδα με κτίσμα.

Ο απαιτούμενος καθαρισμός περιλαμβάνει: α) Υλοτομία και απομάκρυνση ξερών και σπασμένων δέντρων, κλαδιών και κλαδιών που βρίσκονται σε άμεση επαφή με κτίσμα, β) Απομάκρυνση της καύσιμης φυτικής ύλης που βρίσκεται στην επιφάνεια του εδάφους, όπως ενδεικτικά το φυλλόστρωμα, τα ξερά χόρτα και τα κατακείμενα ξερά κλαδιά, γ) Αποκλάδωση της βάσης της κόμης των δέντρων και αύξηση του ύψους έναρξής της από την επιφάνεια του εδάφους, ανάλογα με την ηλικία και το είδος του δέντρου, δ) Αραίωση της θαμνώδους βλάστησης ως προς την κάλυψη του εδάφους, ε) Απομάκρυνση τυχόν άλλων εγκαταλελειμμένων καυστών, αναφλέξιμων, εκρήξιμων ή εύφλεκτων υλικών, αντικειμένων και απορριμμάτων, στ) Ασφαλή συλλογή και μεταφορά όλων των υπολειμμάτων καθαρισμού.

Οι υπόχρεοι οφείλουν μέχρι την ταχθείσα προθεσμία της 30ής Απριλίου κάθε έτους, όπως αυτή παρατάθηκε για το έτος 2025 με την ΥΑ ΥΠ 1226/12.5.2025 (ΦΕΚ Β' 2333/13.5.2025), να προβαίνουν στην υποβολή υπεύθυνης δήλωσης στο Εθνικό Μητρώο τήρησης μέτρων προληπτικής πυροπροστασίας του άρθρου 53Α του ν. 4662/2020 (ΦΕΚ Α' 27), μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεων πυροπροστασίας των ιδιοκτησιών τους. Σε κάθε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας δήλωσης καθαρισμού, τεκμαίρεται ως παρασχεθείσα η συναίνεση του υπόχρεου στη διενέργεια καθαρισμού του οικοπέδου του από τον οικείο δήμο. Ιδιοκτήτες, νομείς, επικαρπωτές, μισθωτές και υπομισθωτές των εκτάσεων οφείλουν να συναινούν και να επιδεικνύουν ανοχή στους δειγματοληπτικούς ή έκτακτους ελέγχους, αυτοψίες και ενέργειες των αρμοδίων οργάνων του οικείου Δήμου και της οικείας Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.

Ο οικείος Δήμος, μεριμνά για την ενημέρωση των υποχρέων έως την 31η Μαρτίου εκάστου έτους με κάθε πρόσφορο μέσο, για το περιεχόμενο της υποχρέωσης καθαρισμού, όπως με ανάρτηση στην ιστοσελίδα και στον πίνακα ανακοινώσεων του, αποστολή ενημερωτικού υλικού στην ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση του υποχρέου ή τυχόν αντικλήτου του, ενημερώσεις στα καταστήματα του Δήμου ή των Δημοτικών Διαμερισμάτων, σε τοπικούς φορείς και συλλόγους, σε συνεργασία με την οικεία Πυροσβεστική Υπηρεσία. Καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου (1/5-31/10) ο δήμος μεριμνά για τη διενέργεια αυτεπάγγελτης αυτοψίας, εξέτασης καταγγελιών για διαπίστωση εκπλήρωσης ή μη των υποχρεώσεων των υπόχρεων ή/και τη διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων στους υποχρέους που υπέβαλαν θετική δήλωση στο Εθνικό Μητρώο τήρησης μέτρων προληπτικής πυροπροστασίας μέσω της ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Υπουργείου, το οποίο και ενημερώνει για τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών. Για την ανεύρεση των στοιχείων των υπόχρεων, ο

οικείος Δήμος δύναται να ανατρέχει στα δεδομένα που αντλούνται από την ηλεκτρονική πλατφόρμα του Εθνικού Μητρώου τήρησης μέτρων προληπτικής πυροπροστασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 53Α του ν. 4662/2020 (ΦΕΚ Α' 27), από τα αρχεία του, από τα δεδομένα του Εθνικού Κτηματολογίου κ.λπ. Ειδικά για περιφραγμένους ή επαρκώς περιτοιχισμένους χώρους και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των υπόχρεων για καθαρισμό τους, ο οικείος Δήμος, ταυτόχρονα με την επιβολή του προβλεπόμενου προστίμου του άρθρου 6 της ως άνω απόφασης, αιτείται προς την οικεία Πυροσβεστική Υπηρεσία τη διενέργεια αυτοψίας, αποστέλλοντας το Παράρτημα Α' της απόφασης, για τη βεβαίωση τυχόν συνδρομής υψηλού κινδύνου πρόκλησης ή ταχείας επέκτασης πυρκαγιάς και βάσει αυτής προβαίνει σε αυτεπάγγελτο καθαρισμό των χώρων για την άρση του κινδύνου. Σε επείγουσες περιπτώσεις άμεσου και ιδιαίτερα υψηλού κινδύνου πρόκλησης ή ταχείας επέκτασης πυρκαγιάς, ο οποίος διαπιστώνεται με σχετικό έγγραφο της οικείας Πυροσβεστικής Υπηρεσίας (παρ. 3 του άρθρου 5), επιτρέπεται κατά παρέκκλιση της ως άνω διαδικασίας ο επείγων αυτεπάγγελτος καθαρισμός από τον οικείο Δήμο για την άμεση άρση του κινδύνου.

Περαιτέρω η ως άνω απόφαση προβλέπει αναλυτικά την ακολουθούμενη διαδικασία σε περίπτωση που διαπιστωθούν παραβάσεις των διατάξεων της και τα σχετικά με την επιβολή των προβλεπομένων προστίμων στους υποχρέους.

Και ο **Κανονισμός Πυροπροστασίας Ακινήτων** (ΦΕΚ Β' 3475/24.5.2023) επέβαλε σε όλους τους ιδιοκτήτες ακινήτων εντός ή πλησίον δασών ή δασικών εκτάσεων και χώρων πρασίνου, επί των οποίων εφαρμόζεται η δασική νομοθεσία, υποχρέωση διενέργειας καθαρισμών με κοπή δέντρων και εν γένει βλάστησης και ιδιαίτερα επαχθή πρόστιμα και κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του. Ο Κανονισμός επικρίθηκε σφόδρα από την επιστημονική κοινότητα, αρμόδιους φορείς και πολίτες¹, κυρίως επειδή θεωρήθηκε ότι με τις διατάξεις του μετακυλύεται αντισυνταγματικά στον πολίτη η υποχρέωση του κράτους για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και των δασών καθώς και όλων των χώρων πρασίνου, επί των οποίων εφαρμόζεται η δασική νομοθεσία (πάρκα και άλση).

5.2 Προληπτική πυροπροστασία σε δάση και εκτάσεις επί των οποίων εφαρμόζεται η Δασική νομοθεσία

¹ Ψήφισμα του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης (ΣΑΘ) σχετικά με τον «Κανονισμό Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων», <https://mailchi.mp/ad7476269a01/e3mr1gyxcc-15657130?e=%5bUNIQID>, <https://dasarxeio.com/2024/08/28/139103/>, «Παρέμβαση από τον Συνήγορο του Πολίτη για τον Κανονισμό Πυροπροστασίας Ακινήτων: υπέρμετρη οικονομική επιβάρυνση των πολιτών», <https://dasarxeio.com/2024/06/03/136732/>, Σ. Παυλάκη, «10 και ένα ερωτήματα για τον Κανονισμό πυροπροστασίας ακινήτων», <https://dasarxeio.com/2024/04/09/135206/>, «ΠΟΜΙΔΑ: Ανεφάρμοστες οι νέες ρυθμίσεις για πυροπροστασία και καθαρισμό οικοπέδων», <https://www.naftemporiki.gr/society/1630888/pomida-anefarmostes-oi-nees-rythmiseis-gia-pyroprostasia-kai-katharismo-oikopedon/>, <https://www.pomida.gr/pyroprostasia.php>

Με την ΥΑ 21545 οικ. Φ.700.9/19.4.2024 (ΦΕΚ Β' 2387/22.4.2024) εγκρίθηκε η Πυροσβεστική Διάταξη 9/2024 για τον καθορισμό μέτρων και μέσων κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου (1/5-31/10) για την πρόληψη και αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιών σε δάση, δασικές, χορτολιβαδικές και αγροτικές εκτάσεις, πάρκα και άλση πόλεων και οικιστικών περιοχών, περιοχές με ειδικό καθεστώς προστασίας, λοιπούς χώρους που βρίσκονται πλησίον των εκτάσεων αυτών καθώς και σε οικοπεδικούς χώρους. Η ΠΥ 9/2024 αναφέρεται, μεταξύ άλλων, λεπτομερώς στους ισχύοντες όρους, στις απαγορεύσεις, στις σχετικές κυρώσεις, στα μέσα και στα ληπτέα μέτρα προστασίας (αποψιλώσεις - καθαρισμούς, αποστάσεις ασφαλείας κ.λπ.) κατά τις εργασίες σαρωτικής καύσης υπολειμμάτων καλλιέργειας και φυτικής βλάστησης σε σωρούς, καύσης χορτολιβαδικών εκτάσεων και βοσκοτόπων, χρήσης φωτιάς στην ύπαιθρο για λόγους κατασκήνωσης ή/και ψυχαγωγίας, καπνίσματος μελισσιών, καύσης και ανεξέλεγκτης εναπόθεσης απορριμμάτων, αποβλήτων και άχρηστων αντικειμένων, χρήσης εύφλεκτων υλικών και ουσιών σε δάση και χώρους πρασίνου (πάρκα και άλση) επί των οποίων εφαρμόζεται η δασική νομοθεσία. Ειδικά για τις περιοχές στρατοπέδων η ΠΥ 9/2024 προβλέπει, μεταξύ άλλων, πλήρη αφαίρεση της παρεδάφιας φυτικής βλάστησης όλης της περιοχής εντός και περιμετρικά της γραμμής βολής και περιμετρικά των στόχων και βληματοδόχων εδαφικών επιφανειών.

Καθαρισμοί και διάνοιξη αντιπυρικών ζωνών εντός των ζωνών δουλείας γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας που διέρχονται από δάση, δασικές εκτάσεις και χώρους πρασίνου επί των οποίων εφαρμόζεται η δασική νομοθεσία (πάρκα, άλση), διενεργούνται και δυνάμει του **άρθρου 53B του ν. 4662/2020** (ΦΕΚ Α' 27/7.2.2020)², όπως ισχύει, κατά παρέκκλιση του ν. 998/1979 (ΦΕΚ Α' 289), ήτοι δεκαπέντε (15) μέτρα εκατέρωθεν του άξονα των γραμμών μεταφοράς τάσης εκατόν πενήντα (150) kV και είκοσι (20) μέτρα εκατέρωθεν του άξονα των γραμμών μεταφοράς τάσης τετρακοσίων (400) kV. Οι σχετικές εργασίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, καθαρισμούς των χώρων πρασίνου, αποκλαδώσεις δένδρων, αποψίλωση, κοπή δένδρων και απομάκρυνση τόσο των δέντρων όσο και των υπολειμμάτων υλοτομίας. Επίσης περιλαμβάνουν εκτέλεση εργασιών καθαρισμού των εδαφοτεμαχίων των βάσεων των πύργων, για τη δημιουργία ασφαλούς αντιπυρικής ζώνης. Περαιτέρω ο ΔΕΔΔΗΕ δύναται, κατόπιν υπόδειξης των αρμοδίων οργάνων της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, να διενεργεί καθαρισμούς, αποκλαδώσεις δένδρων, αποψίλωση, κοπή δένδρων για τη δημιουργία ασφαλούς αντιπυρικής ζώνης πέριξ των στοιχείων Μέσης Τάσης, σε απόσταση τριών (3) μέτρων εκατέρωθεν αυτών, η οποία σε εξαιρετικές περιπτώσεις, λόγω της μορφολογίας του εδάφους, μπορεί να φτάσει κατά μέγιστο έως δεκαπέντε (15) μέτρα εκατέρωθεν αυτών. Οι σχετικές εργασίες πραγματοποιούνται με επιμέλεια του ΔΕΔΔΗΕ και με δικές του δαπάνες, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στις

² Σχετ. «30 εκατ. ευρώ από το Πράσινο Ταμείο με πρωτοβουλία Θ. Σκυλακάκη για προληπτικά μέτρα πυροπροστασίας», <https://ypen.gov.gr/30-ekat-evro-apo-to-prasino-tameio-me-protovoulia-th-skylakaki-gia-proliptika-metra-pyroprostasias/>, Σ. Παυλάκη, «Για τις αντιπυρικές ζώνες οικισμών εντός ή πλησίον δασών», <https://dasarxeio.com/2024/05/17/136344/>

ως άνω διατάξεις. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να ρυθμίζεται κάθε συναφές ζήτημα προς τα ανωτέρω και ιδίως η διαδικασία και τα αρμόδια κατά τόπον όργανα της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για την υπόδειξη των αναγκαίων εργασιών.

5.3 Προδιαγραφές καθαρισμών σε χώρους διεπόμενους από τη δασική νομοθεσία

Προδιαγραφές καθαρισμών σε χώρους διεπόμενους από τη δασική νομοθεσία προβλέπονται και δυνάμει της Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/61247/2789/26.6.2020 (ΑΔΑ: ΩΖ3Π4653Π8-2789) «Επικαιροποίηση των Τεχνικών Προδιαγραφών κατάρτισης μελετών Σχεδίων Αντιπυρικής Προστασίας και καθορισμός του τρόπου υπολογισμού του κόστους σύνταξης αυτών». Αθρόοι καθαρισμοί δασών, δασικών εκτάσεων και χώρων πρασίνου επί των οποίων εφαρμόζεται η δασική νομοθεσία, κατά την περίοδο 2022-2025, διενεργούνται δυνάμει του Προγράμματος προστασίας δασών Antinero³, κατά του οποίου ήδη εκκρεμεί αναλυτική έγγραφη αναφορά ενεργών πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων και σωματείων ενώπιον της Επιτροπής Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για παραβιάσεις της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο πλαίσιο του, η οποία κρίθηκε ήδη ως παραδεκτή κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας.

5.4 Προϊόντα καθαρισμών

Σχετικά με τα προϊόντα καθαρισμών που διενεργούνται σε χώρους αστικού πρασίνου για λόγους πυροπροστασίας⁴, επισημαίνεται ότι κατά τα άρθρα 3 παρ. 2β' και 50 παρ. 4 του ν. 4819/2021 (ΦΕΚ Α' 129/23.7.2021), τα **απόβλητα παραγωγής, γεωργίας και δασοκομίας** δεν περιλαμβάνονται στα αστικά απόβλητα, τα δε βιοαποδομήσιμα **απόβλητα κήπων και πάρκων** λογίζονται ως βιολογικά απόβλητα (**βιοαπόβλητα**), τα οποία υποχρεωτικά είτε διαχωρίζονται και ανακυκλώνονται στην πηγή είτε

³ Ενδ. βλ. Γ. Καρέτσος, «Βασικές σκέψεις για τη διαχείριση των μεσογειακών μας δασών και το πρόγραμμα AntiNero», <https://dasarxeio.com/2024/10/11/140183/> Σ. Παυλάκη, «Κρίσιμα ζητήματα περιβαλλοντικής νομοθεσίας από την εφαρμογή του Προγράμματος Antinero στα ελληνικά δάση», <https://dasarxeio.com/2024/10/10/140056/>, «Απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα AntiNero», https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2024-002676-ASW_EL.html

⁴ Σχετ. ΚΥΑ οικ. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/55904/2019/19.5.2023 (ΦΕΚ Β' 3475/24.5.2023) «Κανονισμός Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων», ΥΑ 21545 οικ. Φ.700.9/2024 (ΦΕΚ Β' 2387/22.4.2024) «Έγκριση της υπ' αρ. 9/2024 Πυροσβεστικής Διάταξης "Καθορισμός μέτρων και μέσων για την πρόληψη και αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιών σε δάση, δασικές, χορτολιβαδικές και αγροτικές εκτάσεις, πάρκα και άλση πόλεων και οικιστικών περιοχών, περιοχές με ειδικό καθεστώς προστασίας, λοιπούς χώρους που βρίσκονται πλησίον των εκτάσεων αυτών καθώς και σε οικοπεδικούς χώρους"», Εγκύκλιο Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/28909/848/15.3.2024 (ΑΔΑ: ΡΛ2Π4653Π8-ΚΣΡ) Εφαρμογή του Κανονισμού Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός και πλησίον δασικών εκτάσεων» και Εγκύκλιο ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/42966/1311/19.4.2024 (ΑΔΑ: ΡΦΛΡ4653Π8-MTB) «Εφαρμογή του Κανονισμού Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων».

συλλέγονται χωριστά και δεν αναμειγνύονται με άλλα είδη αποβλήτων, προκειμένου να υποβληθούν σε ανακύκλωση, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης και της χώνευσης, κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας και το προϊόν που προκύπτει από αυτή να πληροί τα σχετικά πρότυπα υψηλής ποιότητας. Για τον σκοπό αυτό, οι δήμοι μεριμνούν για την οργάνωση και λειτουργία της χωριστής συλλογής και μεταφοράς τους, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις⁵.

Συναφώς, κατά το άρθρο 75 παρ. Ιβ' περ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006) στην αρμοδιότητα των δήμων ανήκει, μεταξύ άλλων, η καθαριότητα όλων των κοινοχρήστων χώρων της εδαφικής περιφέρειάς τους, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων καθώς και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς. Και το άρθρο 41 του ν. 4819/2021, στον οποίο η Πυροσβεστική Διάταξη 20/2024 παραπέμπει σχετικά με την ευθύνη διαχείρισης αποβλήτων (σε συμμόρφωση με το άρθρο 15 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ), ορίζει ότι οι αρχικοί παραγωγοί ή άλλοι κάτοχοι αποβλήτων πραγματοποιούν οι ίδιοι την επεξεργασία τους ή την αναθέτουν, μεταξύ άλλων, σε δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό που εκτελεί εργασίες επεξεργασίας αποβλήτων, όπως εν προκειμένω οι οικείοι ΟΤΑ.

⁵ Σχετ. Σ. Παυλάκη, «Ποιον βαρύνει η υποχρέωση απομάκρυνσης των αποβλήτων από τους καθαρισμούς οικοπέδων;», <https://dasarxeio.com/2024/07/04/137556/>